

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva.

»Obrtni Vestnik«
izhaja
mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno . . . K 24
polletno . . . » 12
posamezna številka . . . » 1

Oficijelno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani“
in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“ s sedežem v Laškem trgu
in slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Ponatis dovoljen le z navedbo vira.

Cene inseratom:
 $\frac{1}{32}$ strani pri enkratni objavi
K 6, pri večkratnih objavah
primeren popust.
Za male objave enostopna
petitvrsta K 1.

Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana, Dunajska cesta 20

III. letnik.

V Ljubljani, 15. aprila 1920.

Štev. 8.

Dr. Ladislav Štampihar.

Podaljšanje delovnega časa v brivskem obrtu.

Z uredbo o delovnem času v industrijskih obrtih, rudarskih, trgovinskih in prometnih podjetjih z dne 12. septembra 1919, uradni list št. 154/1919 je bil splošno upeljan 8urni delavni čas. Ko je vlada pripravljala navedeno uredbo, so se vse prizadete gospodarske organizacije, posebno obrtne in trgovske, odločno izjavile proti temu in so povdarjale, da je baš v sedanjem času, ko gre za obnovev gospodarskega življenja in je treba na vseh poljih kolikor mogoče intenzivnega in pomnoženega dela, načrt uredbe popolnoma neprikladen za to, da se tekom vojske zastala produkcija zopet povzdigne do predvojne višine. V industrijskih podjetjih je bil položaj pač drugačen in so tamošnje razmere v resnici deloma silile na to, da se uvede osemurni delavni čas, ali razmere v mali obrti tega vladnega koraka nikakor niso upravičevale. Enoglasen je bil protest vseh prizadetih organizacij in tudi pomožno delavstvo teh obratov, vsaj delavni in podjetni del slednjega, je uredbo sprejelo z gotovo nevoljo, ker mu je bila s tem v mnogih primerih odvzeta možnost večjega zaslužka. Vendar vlada žalibog ni upoštevala vseh teh razmotrivanj, ampak je brez ozira na resnične potrebe gospodarskega življenja in v slepem strahu pred socialističnimi grožnjami, storila usodepolni korak in s tem povzročila mnogo škode, posebno obrtnemu stanu.

Opozarjamo pri tem na resolucijo, ki je bila enoglasno sklenjena na vseslovenskem shodu v Celju dne 6. novembra 1919 in v kateri se energično zahteva ukinjenje naredb o osemurnem delavnem času v obrtnih podjetjih.

Danes moramo računati z gotovim dejstvom. Od vseh strani pa prihajajo pritožbe, da je uredba, vsaj v nekaterih obrtih, neizvedljiva. Navesti hočemo samo posebne razmere v mesarskem obrtu, ki zahtevajo včasih intenzivno tudi nadosemurno dnevno delo, medtem ko je druge dni delo malenkostno ali celo popolnoma počiva. Na take posebnosti navedena uredba sploh mislila ni, in to pri površnosti pri pripravljanju tako važne reforme tudi ni bilo mogoče. Posledica tega je, da mnogi obrtniki stojijo pred dilemo, ali svoj obrat ustaviti oziroma popolnoma ome-

jiti, ali pa se staviti v nasprotje s postavo in tvegati svojo eksistenco.

Posebno nevzdržljiv je tozadevno položaj v brivskem obrtu. Razmere v tem obrtu so prav posebnega značaja in jih nikakor ni mogoče spraviti v okvir citirane uredbe. Ta posebnost izvira iz načina dela v brivskem obrtu in iz razmerja, v katerem stoji brivski obrt napram drugim obrtom. Ne glede na to, da tudi vsi zastopniki brivskega obrta stojijo principijelno na odklonilnem stališču nasproti uredbi o osemurnem delovnem času, ker se dobro zavedajo nedoglednih posledic za celokupni obrtni stan, morajo posebno glede svojega obrta povdarjati nevzdržnost določb uredbe o osemurnem delovnem času. Premisliti je treba posebno naslednje momente, ki v brivskem obrtu igrajo odločilno vlogo.

Brivnice morajo biti občinstvu na razpolago, kadar ima čas in priložnost, da se jih poslužuje. Ako naj bodo brivnice odprte ob času, ko je uradnik, trgovec in delavec istočasno zaposlen v svojem poklicu, svojim namenom nikakor ne morejo ustrezati, ker je večini vseh slojev skoro nemogoče, da jih pohajajo. Treba je pač pustiti delovanje vseh gospodarskih poklicov v takem medsebojnem razmerju, da drug drugega ne ovirajo, ampak da se izpopolnujejo in tako vzdržujejo produkcijo v harmoničnem toku. Baš z navedeno naredbo pa je to skladno delovanje v mnogih primerih onemogočeno. Brivnice morajo biti odprte v zgodnjih jutranjih urah, se morajo v svojem obratovanju ozirati na prometne razmere, dohod in odhod vlakov, na tujski promet, na tržne razmere, in tudi zvečer jih je treba zapirati pozneje ko pa prestane delo v drugih obrtih, industrijskih in trgovskih obratih. To je vsakemu površnemu poznavalcu razmer popolnoma jasno.

Glavni povod citirani naredbi je bil socialno-političnega značaja, namreč kolikor mogoče zavarovati položaj pomožnega delavstva in ga zaščititi pred prekomernim izrabljanjem od strani delodajalcev. Ali ta strah je bil popolnoma neopravičen, že iz enostavnega razloga, ker je razmerje med pomočnikom in mojstrom dandanes tako, da mojster ne more kratkomalo vsiliti nastavljenecem svoje volje in ukazov, ki slednjim niso po volji. Ali tudi, če se ne oziramo na to okolnost, je treba upoštevati posebne delovne razmere v brivskem obrtu. Naredba o osemurnem delovnem času misli na obrte, kjer se delo vrši neprestano, in mora biti delavec venomer z največjo pazljivostjo in deloma

z naporom vseh telesnih in tudi včasih duševnih sil pri svojem opravilu, kar velja pri polni zaposlenosti za večino obrtnih obratov, n. pr. stavbinske, črevljarske, krojaške obrate itd. V mnogoterih teh obrtvo je tudi iz sanitarnih razlogov potrebno, da se delavska moč kolikor mogoče varuje, ker mora delavec preživeti delovni čas v nezdravem ozračju, ali ker vsled nevarnosti mora neprestano posvečati največjo pažnjo svojemu delu. Vsi ti oziri pri brivskem obrtu odpadejo. Pomočniki so samo perijodično zaposleni, so včasih delj časa popolnoma brez dela, posebno med navadnimi kupčijskimi urami, ko zastane skoro ves promet v brivnicah in slednje pohajajo samo izjemni gostje, ljudje z dežele, oziroma ob tržnih dnevih kmečko prebivalstvo. Zato o utrudljivosti dela v brivskem obrtu ni mogoče govoriti in tudi od strani pomočniškega zbora ni pričakovati pomislekov, že z ozirom na to, da se pomožnemu osebju pri podaljšanem delovnem času nudi možnost večjega zaslužka. Tudi za sanitarno varnost je v brivskem obrtu že na podlagi vladnih naredb v toliki meri poskrbljeno, da ni nevarnosti za zdravje osebja, ako se delovni čas resničnim potrebam obrta primerno podaljša. Da moment nevarnosti in z ozirom na to potreba posebne pazljivosti, nadalje fizični napor pri tem opravilu ne pride pomembno v poštev, ni treba posebej omeniti.

Iz tega je nesporno razvidno, da določbe naredbe o osemurnem delovnem času popolnoma neprimerno in celo zelo kvarno uplivajo na brivski obrt, in jih je neobhodno potrebno izpremeniti. Brivski obrt je materijelno zelo oškodovan z dosedanjo utesnitvijo dela in je njegova produktivna moč oslABLJENA. To pa ne more biti namen naredbe, ki naj v prvi vrsti vendar skuša, pač oziraje se na splošne socialno-politične in sploh državne interese, povzdigniti produktivno moč gospodarskih poklicev. Ne glede na to, da je brivski obrt vsled najnovjših vladnih uredb sanitarnopolijskega značaja že itak podvržen najstrožjim predpisom, se mora tudi v svojem obratovanju utesnjevati na zelo kvaren način.

Z ozirom na to pozivljamo deželno vlado za Slovenijo, naj doseže pri centralni vladi v Beogradu izvršilno naredbo k uredbi o osemurnem delovnem času, s katero se za brivski obrt z ozirom na posebne razmere, ki so v tem obrtu merodajne, določi 10 urni delovni čas.

J. Z.

Naše mlinarstvo.

Ena najvažnejših obrti v Sloveniji je nedvomno mlinarstvo. Poleg mogočne mlinske industrije imamo dokaj novodobno urejenih srednjih mlinov, ter nebroj malih takozvanih kmečkih obratov ali mlinov za plačo.

Predno nadaljujem to poglavje, bodi mi dovoljeno, da cenjene čitatelje Obrtnega Vestnika iz zgodovine mlinarstva seznanim z sledečimi vrsticami.

Mlinarstvo je obrt, ki že od pamtiveka uživa velik ugled. Stari Grki so dali celo svojemu Bogu Jupiterju priimek »Mileys«, ki znači toliko, kot mlinar. Odkar je človeštvo, obstoji spoznanje, da se redilna snov žita le potom zmletja v namene človeške prehrane izrabiti da. Mlinarstvo je neke vrste umetnost. Ne da se kakor drugo rokodelstvo po gotovih načelih opravljati, kajti sirovine, ki pridejo za zmletev v

poštev, so tako različne, da je mladane umetnik oni, ki jih zna primerneje in koristneje v prid prehrane izrabiti.

Zgodovina trdi, da se je že v prvih časih človeštva žito v možnarjih z težkimi kiji drobilo, ter v obliki zdroba za prehrano uporabljalo.

Pri neciviliziranih narodih je ta metoda še danes v porabi. Tudi mlenje žita s kamni je zelo stara iznajdba.

Zgodovina kamnov datira iz leta 1600 pr. Kr., učenjaki trde, da je že v peti knjigi Mozesu stalo: »Ne jemlji kot zastavo ne zgornjega ne spodnjega mlinskega kamena«. —

Mlinski kamni so poznati iz rimskih časov okoli leta 100 po Kr. ter so še v današnjih časih med svetovnimi Pompejskimi najdbami ohranjeni. Horizontalne kamne v najprimitivnejši obliki, z lesenim ročnim držajem, gonili so sklavi, gostokrat kot kazen za pregrešek.

Ročni mlini sedanje dobe, kateri se nahajajo med kmečkim prebivalstvom, so pravi nasledniki Pompejskih časov, v za ročni pogon, urejeni nekoliko izboljšani obliki. Take mlinske kamne najdemo tudi v primitivnejših vodnih obratih še v sedanji dobi.

Že stari Rimljani izločevali so moko od otrobi z navadnimi sitami iz konjske dlake in platna; bili so to predniki današnjih »beutelnov«, z svilo preoblečenih sejalnikov različnih vrst, katerih namen je razdeljevati medmlevske izdelke v svrhu sortiranja in primernejše porabe po kvaliteti. Rimljani so razločevali štiri vrste mlevskih izdelkov: najfinejšo vrsto so imenovali »Pollen«, drugo in tretjo »Farina«, otrobi »Furfur«.

Prvi vodni mlini obstojali so že pred l. 100 po Kr. Vsled zmogoslavnega razširjenja rimske vojske so se ti mlini sčasoma v zboljšani obliki vedno bolj razširjevali ter tekom stoletij po času primernem zboljšanju konstrukcije postali še danes pri nas vpeljani takozvani »nemški mlini«.

Mlini na ladjah, kakor jih še danes najdemo na Dravi, datirajo iz leta 536 po Kr., mlina na veter pozna zgodovina iz leta 866 po Kr.

Stoletja niso zamogla ganiti starih mlinskih kamnov iz svoje romantične konservativnosti, nobena iznajdba jih ni motila v njih patriarhalnično bstoju. Šele James Wat prepeljal je z svojo ženialno iznajdbo stare nemške mlina v novo dobo. Amerikanci so bili koncem 17. stoletja prvi, ki so uvedli parni obrat, ki so nadalje zdatno izboljšali takozvane »nemške mlina«, za nje omislili šesterokantne sejalnike, iznajdli elevatorje ter raznovrstne druge transportne priprave.

Navadnim kamnom sledilo je mlinsko kamenje iz francoskega kvarca in komu še danes ni poznat beli kamen iz La-ferté! —

Polagoma so omislili v drugi polovici 17. stoletja stroje za čiščenje žita ter stem dosegli zdatni napredek v zboljšanju mlevskih izdelkov. Da se je pri tem morala tudi tekom časa spremeniti zunanja oblika mlinov, je umevno; iz malih vodnomlinskih koč nastale so tvornice, iz malega rokodelca — mlinarja, z duhom časa napredujoč fabrikant.

(Dalje prihodnjič).

Razširjajte Obrtni Vestnik in pridobivajte novih naročnikov!

Odprt račun c. kr. in drugih boljševikov za časa pokojne Avstrije.

Pravijo da je boljševizem nasilje, anarhija in pogin reda in človeške družbe, bolezen kaste, katera izrablja moč in oblast po svoji pohlepnosti, maščevalnosti in zlobnosti. Boljševik pozna in zastopa edino le svoje lastne interese, ter se na gospodarske težnje in potrebe prav nič ne ozira. Boljševik je krvnik, ki mori, kolje in pobija vse, kar ne trobi v njegov rog. Boljševizem je osebno in stanovsko sovraštvo in egoizem. Vsaj tako nam slikajo boljševizem.

Mogotci pokojne Avstrije pa so počenjali zlodejstva, katera daleč presegajo ruski boljševizem. Nekaj teh garjevih ovac se še vedno sprehaja in okuša sveži zrak po naši demokratični Jugoslaviji.

Skoro vsakdo izmed nižjega in srednjega sloja čuti danes stanovanjsko bedo. Se pred vojno ni bilo mogoče dobiti udobnega stanovanja družini, katera ima otroke. Tako se je godilo tudi meni. Potikal sem se skozi 12 let po raznih beznicah. Leta 1915 pa sem vendar dobil primerno stanovanje za mojo obrt in družino. V hiši so stanovali: 1 Bavarec, 1 Dunajčanka, 3 ljubljanske nemčurke, 2 vdove, 1 samica, 2 nemčurske družine in dve družine ki niso bile ne to ne ono. Jaz sem bil edini Slovenec. Hišna gospodinja je bila moravska Nemka, gospodar pa je bil »narodni mož«. Edini otrok, ki sta ga imela, je hodil v Schulfereinsko šolo. Ko sem prišel tretji mesec plačat stanarino, mi je gospodinja zbadljivo rekla: »Sakaj si pa ne iščete stanovanja pri svoji stranki?«

V začetku leta 1917 je pričelo v Ljubljani hudo pomanjkanje stanovanj. K gospodarju pride neki uradnik, ki mu je ponudil par kron na mesec več kot sem plačal jaz, in gospodar — milijonar — je priliko porabil, ter meni sodnijsko odpovedal stanovanje. Bil sem pa ravno bolan in nisem mogel k sodniji. Rekel sem ženi, naj gre na sodnijo in naj napravi ugovor. Sodnik ji je rekel, da ni treba delati ugovora, da bo selilni rok itak podaljšan. Nadalje ji je tudi rekel, da naj gre k gospodarju in naj se z njim poravnava. Gospodar pa ji je rekel, da nima z njo ničesar govoriti in da nista v »žlahti«.

Delal sem dva rekurza. Bila sta oba zavrjena. Pritožil sem se na deželno vlado. Le ta mi je odgovorila da je to stvar sodišča, da to ne spada v njeno področje. Šel sem do deželnosodnega predsednika. Ta me je poslal na deželno vlado. Deželni predsednik me je poslal na magistrat, magistrat na sodnijo, sodnija na deželno vlado i. t. d. To je trajalo 3 mesece. Ves ta čas pa sem iskal stanovanje. Dne 10. maja pride sodnijski sluga s šestimi vojaki, ter so mi pohištvo, posodo in sploh vse znesli na ulico, kjer je stalo tri dni. Posoda se je potrla, pohištvo polomilo. Najprvo je dež namočil, potem pa solnce opalilo. Tako sem bil s petimi otroci in obrtjo brez strehe in zaslužka na ulici.

Maja meseca l. 1917 je bilo nas 23 strank deložiranih. Deželni predsednik pa je rekel, ko sem bil pri njem, da mu o kaki stanovanjski krizi ni ničesar znanega in da sem prvi, ko pridem s to novico do njega. Tako slabo so bili podučeni merodajni faktorji o bedi nižjega in srednjega sloja. Poročali so na Dunaj,

da je povsod najlepši red in zadovoljstvo in da ni pomanjkanja. Seveda so to poročali razni svetniki in dr. namenoma, da dobijo vsak svoj križec.

Mestni magistrat mi je dal 1 sobo brez kuhinje in drugih prituklin, v kateri je bila že 1 stranka, obstoječa iz 4 oseb. Bilo nas je 12 oseb v 1 sobi, v kateri se je kuhalo in pralo. Vsled takega stanovanja mi je en otrok umrl, dva pa sta ohromela. Kdo pa je temu kriv? Kdo drugi, ko oni bogovi ki imajo moč in oblast v rokah, ki imajo za svoje pse elegantne sobe in imenitne hleve za konje. Ko sem prosil da naj se mi da boljše stanovanje, se mi je reklo, da imam dobro. Če pa ne morem delati naj grem pod kostanje! Zakaj vendar oni gg. ne pobašejo svojih »pisalnih miz« in ne gredo z njimi pod kostanje uradovat, ko ima vsak uradnik svojo elegantno in komodno sobo, pisac svojo in sluga svojo. Če bi se uradi malo skrčili, bi bilo kmalu nekaj družin pod streho. Poznam sestro nekega uradnika, ki je sama in ima stanovanje s 6 sobami. Poznam tudi uradnico samico, ko ima stanovanje obstoječe iz osmih sob. Takih in podobnih slučajev nebroj. Samo nekaj resne volje in človekoljubja, pa bi bilo kmalu stanovanjski krizi konec. K stanovanjski komisiji naj se dene ljudi ki čutijo, trpijo in ki so žrtve stanovanjske bede, pa bodo kmalu vsi pod streho.

Zaznal sem za lokal, ki je kakor nalašč za mojo obrt, katerega je imel v najemu iz druge roke neki tukajšnji nemčur za skrivanje blaga za verižno kupčijo. Neštetokrat sem bil pri gospodarju, prosil sem za posredovanje na magistratu osebno in pismeno, a brezuspešno. Za mene ni lokala, ne pomoči, verižnik pa se lahko šopiri v lokal, v katerem bi lahko pošten obrtnik izvrševal svojo obrt.

Dogovor

sklenjen dne 29. marca 1920 med Osrednjim društvom stavbinskih delavcev v Ljubljani imenom vsega stavbinskega delavstva v Sloveniji na eni in Odsekom stavbne stroke v Zvezi industrijcev imenom stavbne obrti in industrije na drugi strani.

1. Dogovor velja za delavstvo zaposleno v tesarstvih, zidarstvih in stavbnih podjetjih oziroma za ta podjetja.

2. Nove mezde se določijo po sledečem razmerju:

a) Ljubljana, Maribor, in mesta (industrijski kraji) na Gorenjskem	100
b) Celje	88
c) ostala Štajerska	78
d) ostala Kranjska	75
e) Koroška	78

3. Nove mezde se izračunijo in določijo na podlagi tačasnih, to je dne 15. februarja 1920 veljavnih mariborskih mezd ki so se ugotovile tako:

polir, preračunjeno na uro K 4.— do 6.—	
predelavec, urna mezda » 3'80 » 4'—	
zidar, tesar » 3'— » 3'50	
težak » 1'30 » 2'50	
delavka » 1'30 » 1'60	
učenec (vajenec) » 1'30 » 2'40	

Pripominja se, da se polir plača tedensko.

4. Za kraje, navedene pod 2.) a), Ljubljana, Maribor, industrijski kraji na Gorenjskem se povišajo mezde navedene pod 3.) za 105% (stoinpet %). Tedaj veljajo te dogovorne mezde:

a) Ljubljana, Maribor, mesta (industrijski kraji) na Gorenjskem:	
polir	K 8:20 do 12:30
predelavec	» 7:80 » 8:20
zidar, tesar	» 6:15 » 7:15
težak	» 2:70 » 5:10
delavka	» 2:70 » 3:30
učenec (vajenec)	» 2:50 » 4:70
b) Celje:	
polir	K 7:20 do K 10:80
predelavec	» 6:85 do » 7:20
zidar, tesar	» 5:40 do » 6:30
težak	» 2:35 do » 4:50
delavka	» 2:35 do » 2:90
učenec (vajenec)	» 2:15 do » 4:15
c) in e) ostala Štajerska in Koroška:	
polir	K 6:40 do K 9:60
predelavec	» 6:10 do » 6:40
zidar, tesar	» 4:80 do » 5:60
težak	» 2:10 do » 4:—
delavka	» 2:10 do » 2:55
učenec (vajenec)	» 1:90 do » 3:70
d) ostala Kränjska:	
polir	K 6:15 do K 9:20
predelavec	» 5:85 do » 6:15
zidar, tesar	» 4:60 do » 5:40
težak	» 2:— do » 3:85
delavka	» 2:— do » 2:45
učenec (vajenec)	» 1:85 do » 3:50

Najmanj 30% delavstva mora biti uvrščenega v najvišje stopnje kategorij.

5. Dogovor velja za čas od 22. marca t. l. do vstevši 30. junija t. l. tako, da se povišek mezde izplača še nazaj od 22. marca t. l. Vendar je podjetjem v Mariboru dovoljeno, da dogovorijo s svojim delavstvom prejšnji datum za izplačila višje mezde nazaj do 15. marca t. l.

6. Za Maribor ostanejo v veljavi te dosedanje doklade, ki se uveljavijo tudi za mesto Ljubljana:

- a) za delo na visečem odru, na lestvah in v starih straniščih na uro 20 v.
- b) za popravila na strehi 30 v.

6. a) Nadurno delo storjeno na zahtevo delodajalca se plača:

- a) nadure po dnevi s 50% povišanjem normalne mezde,
- b) nadure po noči s 100% povišanjem normalne mezde, sicer pa veljajo določila naredbe o delovnem času.

7. Izplačevanje zasluzka se vrši 14 dnevno, v Mariboru tedensko in sicer v plačilnih zavrtkih in na stavbnem prostoru povsod, kjer je zaposlenih več kakor 20 delavcev, drugače pa v pisarni.

8. Delavcem, ki jih pošlje delodajalec na delo v kraje izven sedeža podjetnika, teče plača od odhoda naprej za delovni čas.

9. Oni čas vajencev, ki se rabi za obisk obrtno nadaljevalne šole, se plača kakor normalni delovni čas, ako pa vajenec zlorabi šoli odmerjeni čas za druge namene, mu delodajalec zamujenega časa ne plača. Odsek stavbne stroke zastavi svoj upliv, da se obrtno-nadaljevalne šole čimpreje otvorijo.

10. § 1154 b) o. d. z. velja le v tem smislu, da podjetje plača delavcu čas zamujen za opravke pri sodnji, če te opravlja za podjetje.

11. 1. maj je dela prost, a se ne plača.

12. Za čas veljavnosti pogodbe ne sme delavstvo vršiti niti bojkota posamnih podjetij, niti pasivne resistance. Zastopniki delavstva se zavezujejo v tem smislu zastaviti ves svoj upliv. Neopravičeno zamujenih 10 minut šteje za izgubo ene ure delovnega časa (1 urne mezde).

13. Za polirje in predelavce velja dogovorna odpoved. Za ostalo delavstvo ni odpovedi.

Sklenjeno in podpisano.

V Ljubljani, dne 29. marca 1920.

Podpisi.

Naši shodi in zborovanja.

Redni zadružni zbor Deželne zadruge brivcev, frizerjev in lasničarjev v Sloveniji v Ljubljani, se je vršil v ponedeljek, dne 12. aprila 1920 ob 19. uri v dvorani mestnega magistrata. Načelnik Franchetti ugotovi sklepčnost, predstavi obrtnega komisarja g. dr. Fuxa, pozdravi zastopnika trgovske in obrtne zbornice g. dr. Štempiharja, posebno prisrčno pozdravlja mile 4 tovariše iz zelene Štajerske, bratske Mariborske brivske zadruge, gg. Kožuha Karla, Ulčarja Sebastijana ter Celjana g. Koštomaja, nadalje prisrčno pozdravlja mnogobrojne dospele člane. Opravičili so samo 3 člani neprisotnost, vsi drugi bodo zapadli globo. Načelnik imenuje overovateljem zapisnika gg. Vlahoviča in Poderžaja. Preide se na točke dnevnega reda. 1. Načelnik poroča o zadružnem delovanju leta 1918 in 1919. Spominja se žrtev svetovne vojne, pripominja, da so se večinoma vrnili tovariši iz morije, ujetništva, pogreša se samo Köchel. Pozdravlja trpine in jim kliče: dobro došli! ter jim želi, da čimpreje pozabijo vse trpljenje in gorje v novi domovini Jugoslaviji. Ena borba je končana, a bije se druga, še groznejša borba za obstanek. Vse potrebščine se sleherni dan gorostasno dražijo. Načelnik izvaja, da on za svojo osebo pričakuje v najkrajšem času katastrofo, ki bode popolnoma ugonobila obrt in mojstre pripravila ob možnost preživljanja sebe in svojo družino. V mislih ima vedno večje in večje zahteve pomočnikov ter skrajšanje delovnega časa. Brivsko milo stane kg 75—80 K, britev 80 do 120 K, škarje 100 K, stroji 150 K; perilo, brilantin, puder itd., ima neizmerne cene in ni v nikaki pravi primeri z brivskim zaslužkom vkljub temu, da smo bili primorani cene že v tretjič zvišati. Cenik je komaj 10 krat povišan, a skoraj vse življenske potrebščine so se zvišale 20—100 krat. Načelnstvo je pomagalo članom do mila, špirta, vlasularjem do sukanca. Danes pa tega ni mogoče več preskrbeti in imej še toliko denarja, manjka blaga, saj je vsak uvož prepovedan. Skušalo se bo dobiti milo, ker brez tega ne bi mogli izvrševati svoje obrti. Zadružne doklade so že za 5 let zaostale, treba jih bo izterjati. Načelnik je bil dne 5. maja 1919 prisoten na zadružnem zborovanju bratske zadruge v Zagrebu, a 9. februarja 1919 se je udeležil z 9 tovariši kongresa ondi, prihodnji kongres se bo vršil v Ljubljani. Koncem leta 1919 je štela zadruga 80 moških in 7 ženskih članov. Og. Depoli in Ortnjac sta odpovedala svojo obrt, nadaljnih 5 članov ne izvršuje obrti, a odpovedalo jo še ni. Leta 1918 je priglasilo obrt 5 članov, leta 1919 12 članov. Leta 1918 je bilo sprejetih 11 vajencev, leta 1919 25 vajencev. Leta 1918 je bilo oproščenih 8 vajencev, leta 1919 19 va-

jencev. Pomočniško skušnjo je delalo leta 1918 2 vajence, leta 1919 19 vajencev. Pomočnikov je bilo priglašanih leta 1918 43, odglašanih 29; leta 1919 priglašanih 98, odglašanih 50. Načelnik opozarja, da bode delal neizprosno, ako kdo ne bo priglasil ali odglasil pravočasno pomočnike in vajence. Bilo je 12 odbornih sej in 9 sestankov ljubljanskih mojstrov. Posle zadružne posredovalnice je prevzela organizacija pomočnikov. Poverjeništvu za socialno skrbstvo je 1. marca 1919 razpustilo bolniško blagajno in jo priklopilo okrajnim bolniškim blagajnam. Proti ukazu ministerstva narodnega zdravstva v Beogradu z dne 16. julija 1919, št. 12951, je ugovarjala zadruga, a še ni rešitve. Pravilnik o higijeničnih predpisih se lahko izdaja na papirju, a kje dobite potrebščine? Najprvo naj da iste vlada na razpolago, potem pa pravilnik. 3. julija 1919 se je vpeljal popoln nedeljski počitek za mesto Ljubljano, nakar sta sledila Maribor in Celje. Z ukazom vlade z dne 18. novembra 1919, št. 706, je bil zaukazan nedeljski počitek v vseh mestih, broječih nad 5000 duš. Počitek ni obrtnikom v kvar. Načelnikovo poročilo se je z odobravanjem vzelo na znanje. 2. Zaradi obsežnosti zborovega zapisnika z dne 16. junija 1918 in kratkega časa, sklene zbor opustiti čitanje zapisnika. 3. Poročilo načelnika o računskem zaključku za leto 1918 in 1919. Zadruga je imela leta 1918 322 K dohodkov in 427.66 K izdatkov. Zadržno premoženje je znašalo koncem leta 2.288.18 K. Leta 1919 je imela zadruga 896 K dohodkov in 507.70 K izdatkov. Zadržno premoženje je znašalo koncem leta 1919 2.696.11 K. 4. Po poročilu računskega preglednika tovariša Podkrajšeka se računski zaključek odobri in blagajniku podeli absolutorij. 5. Proračun za leto 1920 izkazuje 4.332 K izdatkov in 900 K kritja, toraj primankljaja 3.432 K ki se porazdeli med člane z doklado. 6. Zadržna doklada se soglasno določi za leto 1920 na 40 K za člana. 7. Načelnik poroča o spremembi pravil, ter se soglasno sklene sprejemnino vajencev zvišati od 6 na 10 K in oprosnino od 10 na 20 K. Zadržna sprejemnina se zviša na 50 K in pristojbina za otvoritev vsake filijalke od 200 na 500 K. 8. Prošnjo, da se negovanje rok in nog uvrsti med rokodelsko obrt, ter prošnjo, da se brivska obrt uvrsti med koncesijonirane obrti z dokazom sposobnosti, je zbor po temeljitem utemeljevanju dr. Štempiharja enoglasno odobril. Zahteva se glasi: Zahtevamo od deželne vlade za Slovenijo, ki je princip koncesijoniranja pod pritiskom izrednih razmer po vojni zanesla celo v mnogotere trgovinske obrti, da izda naredbo, s katero se priklopi manikura in pedikura, maskiranje in masaža obraza rokodelskim obrtom ter se vsa gori navedena skupina, t. j. brivski, frizerski, lasničarski ter obrt manikure in pedikure, z ozirom na javni interes proglasi za koncesijonirani obrt. G. Navinšek sproži debato o pojmu damskega frizerja ter predlaga, da se mora vsak damski brivec 2 leti učiti ali praktimirati pri damskem frizerju. Po živahni debati, v katero posežejo gg. Kršin, Giud Aleksander, Dolenc, gca. Fettich in načelnik — se predlog pri glasovanju odkloni. 9. Prošnjo za deseturni delovni čas se po temeljitih izvajanjih g. dr. Štempiharja enoglasno sklene predložiti vladi s pozivom na deželno vlado za Slovenijo, da doseže pri centralni vladi v Beogradu izvršilno naredbo k uredbi o 8urnem delovnem času, s katero se za brivsko obrt z ozirom na posebne razmere, ki so v tem obrtu merodajne,

določi 10urni delovni čas. Mariborski tovariši izjavljajo, da je pri njih 10¹/₂ urni, Celjan pa naznani, da je ondi 10urni delovni čas uveljavljen, torej ima samo Ljubljana v Kranjski svoje posebne razmere. 10. Zbor enoglasno sklene uvesti mojsterske preizkušnje (poroča g. dr. Štempihar) s pozivom deželni vladi za Slovenijo, naj v lastnem delokrogu v smislu določila § 114 obr. r. dovoli pokrajinski zadrugi, da v svoja pravila stavi določbo o mojsterskih preizkušnjah, da sestavi te določbe na podlagi vzorca za »mojsterski preizkuševalni red za zadruga«. Načelnik Franchetti se imenom zadruga najiskreneje zahvaljuje gosp. dr. Štempiharju za njegov velik trud in s svojimi poročili dokazujejo naklonjenost zadrugi. 11. Načelnik izjavlja, da ne more z bôk preobloženja z drugimi posli in skrbmi prevzeti nobene zadržne funkcije, a po kremenitih besedah Giuda Aleksandra, ki je prevzel načelstvo, zbor enoglasno izvoli zopet načelnikom svojega prezaslužnega g. Franchettija, ki na to prevzame zopet načelstvo ter vodi volitve. Načelnika namestnikom se izvoli g. Giud Ivana, odbornikom gg. Dintar Dragotin, Giud Aleksander, Kovačević Ignac, Pliberič Mate, Podkrajšek Matko in Vlahovič Josip; namestnikom: gg. Kosec Ivan, Kršin Stanko in Zajc Franc; računskima pregledovalcema: Navinšek Emila in Podržaj Franc; zastopnikoma v Zvezni zbor: gg. Franchettija Zdenko in Giud Ivana. Načelnik poziva odbornike in člane k strumnemu delovanju. Ker je bil dnevni red izčrpan in se k raznoterostim nihče ne oglasi, zaključí načelnik ob pol 23. uri zborovanje, najtopleje se zahvaljujoč gosp. dr. Štempiharju za njegovo požrtvovalnost ter drugim štajerskim in deželskim tovarišem za prisotnost, bodreč jih na složno, zavedno delo, ker le v tem je edini spas silno ogroženega obstanka brivcev.

Redni občni zbor Zadruga rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju se je vršil dne 15./II. 1920. Zadržni načelnik konstatira v smislu § 18 pravil sklepčnost, otvarja zbor, imenuje zapisnikarjem g. K. Megliča, overovateljem gg. R. Florjančiča in F. Slabeta. Prečita zapisnik občnega zbora, ki se brez debate odobri. Prečita statistični izkaz zadržnega delovanja v letu 1919, kar se brez debate vzame na znanje. Predlaga izvolitev dveh preglednikov računov. Kot take izvoli zbor gg. Josip Rajgelja in Matija Bradaška. Nato prečita bilanco za l. 1919 ki se odobri. Gosp. Florjančič pojasni, da je iznos inventarja sicer majhen, da pa so to še nabavne cene, ponajveč še iz prodajnega časa — po današnji cenitvi bi bile številke zneska za inventar nerazmerno višje. To pojasnilo se vzame na znanje. Načelnik naznani občnemu zboru, da je »Pomožna blagajna v okviru Zadruga rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju« z dne 29./II. 1920 razpuščena, delovanje pa 14. t. m. prevzeto od druge obstoječe blagajne v Kranju. (Veliko razburjenje med člani; klici ali je to svoboda!? Kaj pa je z našim denarjem!? Ali je to pospeševanje socialnega dobrobita, da se zahteva večje prispevke in nudi manjša podpora?! Škandal itd.) Načelnik deluje pomirjevalno. Klici: protestiramo proti odvzemu lastne institucije, protestiramo proti konfiskaciji denarja iz žuljavih obrtnikovih rok. Kedo pa je načelstvo kaj vprašal o nameravanem odvzemu? To je nasilje! Tega še v stari Avstriji ni bilo! Ko se je hrup polegel, zaprosi besede g. L. Rebolj. Obrazloží tendenco vlade napram bolniškim blagajnam (klici: zaslužniti nas hočejo! protestiramo!) konstatira, da

se na obrtnika poklicani faktorji zelo malo ali nič ne ozirajo pač pa tam še ovirajo njegovo skrb za lastni blagor, koder mu z ničemur pomagali niso. Predlog, naj se vložijo proti razpustu že iz principijelnega ozira protest in zahteva takojšnje zopetno vzpostavitev »Pomožne blagajne« ali v najneugodnejšem slučaju ves žuljavi prihranek obrtnega denarja v obliki premoženja »Pomožne blagajne« nemudoma nazaj, da se v smislu § 22 pravil razdeli med člane. Istočasno se sklene, da se ima takoj izvoliti pripravljalni odbor za novo ustanovitev lastne pomožne blagajne, ako bi vlada predlagano vpostavitve sedanje »Pomožne blagajne« ne odobrila. Predlog je bil z viharim odobravanjem sprejet. Med slučajnostmi se kara neredno poštno poslovanje na poštah Stražišče, Tupaliče in Cerklje; g. Meglič k temu predmetu omeni, da je poslalo »Obrtno hranilno društvo v Kranju« 29. dec. 1919 med drugimi tudi v Škofjo Loko 2 in Tupaliče za Belo 3 deležne knjižice po povzetju K 4. — Od teh je pred par dnevi dobil plačani 2 škofjeloški knjižici potom privatne osebe v pisarni . . . treh iz Tupalič pa še do danes ne. Sklene se tudi pri pošti zahtevati rednejše poslovanje. Nato se zborovanje zaključilo.

Razno.

Zadrugo klobučarjev za Slovenijo je zadela nenadomestna izguba. Umrl je njen načelnik, tov. Ivan Šmigovc iz Šoštanja. Ustanovitev zadruge je njegovo delo. Ali jako kratko se je veselil sadu svojega dela, komaj dober mesec dni. Vsi tovariši so mu hvaležni za njegovo delovanje in ga obdržijo v dobrem spominu. Bodi mu lahka zemlja svobodne domovine.

Deželna zadruga dimnikarjev za Slovenijo v Ljubljani. Uradne ure so v ponedeljek od 8. do 11. in od 14. do 17., sredo od 8. do 11. in od 14. do 17., petek od 8. do 11. in od 14. do 17. V pisarni: Kolodvorska ulica 39. V mestu Ljubljani se je začelo delati od 1. aprila po ometalnih okrajih. — Ker še ni položnic, naj vpošlje vsak član zadrugne prispevke za 2. četrtletje in zaostanke takoj zadrugi. Opozarja se, da se naroči vsak član na »Obrtni vestnik«, ker zadruga mora imeti svoje glasilo, a »Dimnjačar« zbog zagrebskih razmer ne more redno izhajati.

Učnim mojstrom se poroča, da je »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani izdala in založila jako lična izučna spričevala, katere morajo dajati učni mojstri svojim vajencem, ki so prestali učno dobo. Naroča se jih v omenjeni tiskarni ali pa potom »Deželne zveze obrtnih zadrug« v Ljubljani.

Obrtnim zadrugam se poroča, da je »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani izdala in založila prav lična izučna pisma, katere morajo dajati po predpisih zadrugnih pravil obrtne zadruge vajencem, ki so redno dokončali učno dobo. Naroča se jih v omenjeni tiskarni ali pa potom »Deželne zveze obrtnih zadrug« v Ljubljani.

Cenitev dragocenih kamenov, biserov, zlatnine, ur in drugih v stroko spadajočih luksioznih predmetov je bila svoj čas v Ljubljani brez tarife. Po vzorcu drugih evropskih mest je določila podpisana zadruga s sklepom 1. avg. 1919 2% cenilno pristojbino, katera velja za celo Slovenijo.

Zadruga urarjev, zlatarjev in optikov.

Računski zaključek za leto 1919 Zadruga rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju. Dohodki: Gotovina 1. januarja 1918 K 94'66, pristojbina mojstrov K 1330, pristojbine vajencev K 882, pristojbine preizkušanj K 139, izpričevala K 144, drugi dohodki K 5449'46, vzdignjena glavnica K 750, skupaj K 8789'42. Izdatki: Inkorporacije K 6, inkorporacije K 55'50, upravni stroški K 2080'85, drugi stroški K 5190'40, naložena glavnica K 1384'82, saldo v gotovini K 71'85, skupaj K 8789'42. Akfiva: Gotovina 31. decembra 1919 K 71'85, mestna hranilnica K 744'53, vojno posojilo K 300, poštna hranilnica K 103'56, inventar K 609'13, skupaj K 1829'01. Pasiva: Dolg na tekočem računu pri Obr. hran. in pos. društvu K 1000, čisto premoženje 31. decembra 1919 K 829'01, skupaj K 1829'01. Kranj, dne 31. decembra 1919. Peter Kobal, blagajnik. Predležeci računski zaključek sta pregledala in v redu našla: Josip Rajgelj, l. r., Matija Brađaška, l. r.

Izdajatelj konzorij »Obrtnega Vestnika«.
Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.
Tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani.

Naprodaj je (3—2)

900 % velikih sifonskih kompletnih in samih steklenic, sodavičarski stroj s stojalom in polnilnikom. Lovro Rogelj, sodavičar na Vrhniki.

24—3 ANTON TONEJC & Comp.

Glavna zaloga Rogaške kisle vode za Štajersko in Koroško vedno vseh vrst v zalogi. Kupuje in prodaja vse vrste deležnih pridelkov. Maribor, Mlinska ulica št. 23.

Išče se (2—1)

objekt, pripraven za tvornico na progi Ljubljana-Zidani most ali na stalni vodi.

Ponudbe pod M. & M. na

Anončno ekspedicijo, A. Matelič, Ljubljana

Zahvala.

Za od zadruge klobučarjev dani venec, iskreno sočutje in za zadnje spremstvo rajnega gosp.

Ivan Šmigovc

posestnika, klobučarskega mojstra, načelnika zadr. klobučarjev v Sloveniji itd.

se gosp. kolegom in drugim obrtnikom najsrčneje zahvaljujeta

Antonija in Ivan Šmigovc.

Čevljarska zadruga z o. z. v Žireh

— nad Škofjo Loko —

izdeluje vsake vrste

od priprostega do najfinejšega izdelka ter prevzema v izvršitev vsako količino po naročilu točno, solidno in po sedanjim razmeram primernih cenah. Izvoz vsepovsod.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila. 24—14

F. K. KAISER, puškar

12-11 Ljubljana, Šelenburgova ulica 6

priporoča svojo bogato zalogo pušk kakor tudi druge potrebščine za lov in ribji lov.

Srečko Potočnik

Ljubljana, Šelenburgova ulica 6, I. nadstropje.

Razpošilja za celo Jugoslavijo kroje za krojače in šivilje, ki si žele novih, modernih krojev.

Poslati je treba le mero in dobi se v najkrajšem času obleko, površnik, plašč, kostum ali krilo moderno napravljeno.

==== Kroj po meri. ====

24—19

MATIJA PERKO

stavbeni in pohištveni mizar v Zg. šiški pri Ljubljani, Celovška cesta 24—14

vporablja v svojem obratu samo najboljše biago.

Izvršitev točna. — Cena zmerno. — Za izvršena dela se jamči.

Pravi firnež

v priznano najboljši in zanesljivi kakovosti.

Vse vrste barv, suhih in oljnatih, barve za obleke, mavec (gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, prašno olje, karbolinej, steklarski in mizarški klej, pleskarske, slikarske in zidarske čopiče, kakor tudi druge v to stroko spadajoče predmete

ima še vedno v zalogi trdka

A. Zankl sinovi

.. Ljubljana. ..

☛ Ceniki se sedaj ne pošiljajo. 20—14

Josip Ambrožič (3-2)

stavbeno ključavničarstvo

Ljubno - Podnart — Gorenjsko se priporoča za izdelavo ključavničarskih izdelkov. Popravlja poljedeljskih strojev in vsa v to stroko spadajoča dela.

Izdeluje tudi žičnata omrežja za vrtno ograje.

Raznovrstno železnino, orodje za obrtnike in poljedelske stroje

☛ priporoča stara domača trdka

FR. STUPICA v Ljubljani

Marije Terezije cesta št. 1. 24—13

Westinghouse
OMI
Kremenzky
Metax
Export & Import

24-14

Drogerija
I. C. Kotar
Ljubljana
Wolfova ulica št. 3.
Fotomanjak tur a

24-20

Svetla

Baterije - žarnice - vsehi tipov
električnih predmetov
Gen. rep. za kraljestvo SHS
Janko Pogacar Ljubljana - Svetovni trg

24-14

24-5

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80,000.000
in rezervnega zaklada . . . » 2,000.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Hranilnica je pupilarno varna.

Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem
proti 4% in proti 1% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov

ima ustanovljeno 24-18

-- Kreditno društvo. --

I. in največja jugoslovanska tovarna
za barvanje, kemično čiščenje, pranje
in svetlo-likanje perila.

Barva vedno vsako-
vrstno blago,

čisti obleke,

pere vsakovrstno perilo
in hodi brezplačno
na dom iskat,

svetlo lika
ovratnike, zapestnice, srajce.

Jos. Reich.

Tovarna: Poljanski nasip šte. 4.

Podružnica: Šelenburgova ulica 4.

Poštna naročila se točno izvršujejo.
Nujna dela se takoj izvršujejo.